

J e g y z ő k ö n y v

a Magyar Tudományos Akadémia 1951.szeptember 3.-án d.e. 11 órakor
tartott elnökségi üléséről.

Jelen voltak: Rusznyák István elnök, Erdey-Gruz Tibor főtitkár,
Alexits György, Molnár Erik, Novobátsky Károly,
Straub F.Brunó elnökségi tagok,
Németh Gyula, Fogarasi Béla, Riesz Frigyes,
Mihailich Győző osztályelnökök.

Kimentette
magát: Gombás Pál és Ligeti Lajos alelnökök.

Nem jelent meg: Lukács György elnökségi tag és Marek József osztály-
elnök.

N a p i r e n d :

- I. A Magyar Tudományos Akadémia 1952 évi könyvkiadási terve.
 - II. Előzetes tájékoztatás a Magyar Tudományos Akadémia folyó évi nagygyűléséről.
 - III. A Magyar Tudományos Akadémia székháza átalakításának terve.
- .-.-.-.

Rusznyák István elnök üdvözli az Elnökség megjelent tagjait és az
ülést megnyitja.

Napirend előtt megemlékezik az Akadémia halottjáról, az Orvos-
tudományok Osztályának elnökéről, dr. Illyés Gézáról, aki egyike
volt azoknak a nagy magyar haladó tudósoknak, akit mindenki becsült,
és akinek a nevét az egész világon ismerték.

Rusznyák István elnök megemlékező szavai után az Elnökség tagjai
1 perc néma felállással adóztak dr. Illyés Géza emlékének.

-.-.-.-.

- I. Straub F. Brunó elnökségi tag, a Könyv- és Folyóiratkiadó Bizott-
ság titkára röviden ismerteti a beterjesztett könyvkiadási ter-
vet.

Javasolja, hogy a II. Osztály régészeti kiadványaiból még ebben
az évben kerüljön kiadásra

Csalány Dezső: "Avarkori társadalom III" és 1952-ben

Dombai János: "A zengővárkonyi neolitikus őstelep II." c. művek
a megadott példányszámban és terjedelemben. Bejelenti, hogy

Fettich Nándor: "A nagyszéksői kincslelet" c. műve az Osztály-
közleményekben fog megjelenni.

./.

Az Évkönyvekkel kapcsolatosan beterjesztett javaslatát azzal a módosítással kéri elfogadni, hogy a II. Osztály "Filozófiai Évkönyv"-ének kiadásához az Elnökség járuljon hozzá arra való tekintettel, hogy ez az egész Akadémia működése szempontjából rendkívül fontos és nem eshet egyéb évkönyvekkel azonos elbírálás alá.

Járuljon továbbá hozzá az Elnökség, hogy megfelelő magyar folyóirat hiányában, a IV. Osztály Agrobiológiai Intézet Évkönyve és a Tihanyi Biológiai Intézet Évkönyve 1952-ben kellő lektorálás mellett még kiadásra kerüljön.

H a t á r o z a t :

a./ Elnökség Straub F. Brunó elnökségi tag által javasolt módosításokhoz, valamint a II. Osztály "Filozófiai Évkönyv"-ének kiadásához hozzájárul.

A IV. Osztály "Agrobiológiai Intézet Évkönyve és a "Tihanyi Biológiai Intézet Évkönyve" kiadására vonatkozólag az Elnökség úgy határoz, hogy ezen Évkönyvek egyenként legfeljebb 500 példányban, 10 ivnyii terjedelemben jelenhetnek meg.

A két Évkönyvért a IV. Osztály Vezetősége felelős, valamint a IV. Osztály Vezetősége tartozik gondoskodni azok lektorálásáról is, ugyanazok elvek szerint, mint a többi kiadványoknál.

Az Évkönyvekben nem jelenhetnek meg olyan cikkek, amelyek már egyszer magyar nyelven megjelentek.

b./ Elnökség az egyes Osztályok 1952 évi terveit a következő módosításokkal hagyja jóvá:

I. Osztály terve nem módosul.

II. Osztály terve kiegészítendő

a "Filozófiai Évkönyv"-vel, továbbá "A népi demokráciák államának és jogának jellege és rendszere c. művel 7 iv terjedelemben, 2000 példányban. A művet munkaközösség készíti, felelős: Szabó Imre.

III. Osztály .

Sz. G. Mihlin: "Integrálegyenletek" c. mű 1952-ben való kiadásához az Elnökség feltételesen járul hozzá azzal, hogy kiadását az Osztályvezetőség illetékes szakemberek bevonásával még tárgyalja és vitassa meg.

IV. Osztály terve kiegészítendő

az Agrobiológiai Intézet és a Tihanyi Biológiai Intézet Évkönyvével.

Merzsanijan: "Szőlőművelés" c. könyv helyett

Baranov: "A Szovjetunió ampelográfiája" I. kötetéből 35 iv terjedelmi rész megjelenéséhez az Elnökség hozzájárul.

V. Osztály terve nem Módosul.

VI. Osztály tervét az Elnökség azzal hagyja jóvá, hogy az Osztályvezetőség Mihailich Gyözö, Gáspár Géza és mások: "Építőanyagok és azok vizsgálata, valamint Munkaközösség: "Ipari épületek építésze" c. művek kiadásának indokolását még vizsgálja meg.

Vegyész Csoport terve nem módosul.

Határozatok végrehajtásáért
felelős: Straub F. Brunó.

c./ Kerékjártó Béla: "Euclidesi geometria elemi felépítése" c. műve jelenjék meg franciául és ezenkívül lehetőleg oroszul is.

Kerékjártó művének orosz fordításával kapcsolatosan felmerült az a kérdés, hogy ezenkívül most már több művet is adjon ki az Akadémia orosz nyelven.

Fogarasi Béla osztályelnök rámutat annak különös fontosságára, hogy az orosz nyelv magas stiláris követelményeinek eleget kell tennünk.

H a t á r o z a t :

Elnökség megbizsa elnököt és főtitkárt, hogy tárgyalják meg, hogyan valósítható meg ezen, valamint más művek orosz nyelven való kiadása.

Felelős: Rusznyák István és
Erdey-Gruz Tibor.

Rusznyák István elnök kéri az Osztályelnököket, hogy a jövőben folyamatosan és az eddigiéknél lényegesen behatóbban foglalkozzon az osztályvezetőség az osztály megjelent kiadványainak kritikájával. Mutassanak rá határozottan a szerkesztők és lektorok felelősségére az esetleges hibákkal kapcsolatban. Ebbe a munkába bevonandók a nem akadémikusok is.

Elnök javaslata tudomásulvéve.

Straub F. Brunó elnökségi tag ismerteti a "Tervgazdasági Értesítő"-ben megjelent tudományos könyvek szerzői jogdíjának szabályozására vonatkozó rendelkezést.

Javasolja, hogy a fenti rendelkezés értelmében az osztályok a terv elfogadása után állapítsák meg, hogy önálló művek esetén az egyes szerzőknek mennyi honoráriumot javasolnak. A lektorálás befejezése után pedig - amennyiben kimagasló tudományos műről van szó - tegyenek újabb javaslatot a honoráriumra vonatkozólag.

H a t á r o z a t :

Elnökség Straub F. Brunó javaslatát jóváhagyja azzal, hogy a honoráriumra vonatkozó javaslatok mindenkor az Elnökség elé terjesztendők és csak az Elnökség jóváhagyása után léphetnek életbe. - Minthogy a tudományos munkák tiszteletdíja lényegesen alacsonyabb a tankönyvekénél, lépéseket kell tenni megfelelő fel-emelésükről.

Felelős: Straub F. Brunó.

Alexits György elnökségi tag javasolja az Akadémiai Kiadó jobb munkája érdekében a Kiadó munkájának ismételt ellenőrzését.

H a t á r o z a t :

Elnökség megbizzza a főtítkárt, hogy a legközelebbi elnökségi ülésen adjon jelentést az Akadémiai Kiadó működéséről.

Felelős: Erdey-Gruz Tibor.

II. Erdey-Gruz Tibor főtítkár röviden ismerteti az idei nagygyűlés tervezett programját. A nagygyűlés főtémája az ötéves tudományos terv, a megvalósítással kapcsolatos feladatok ismertetése és megvitatása.

A nagygyűlés a következő részekből álljon:

- 1./ Nyilvános osztályülések. Az osztályelnök számoljon be az osztály eddigi munkájáról, értékelje ki eddigi működését, adja meg az irányt az elkövetkezendő munkákra.
- 2./ Ezután az eredményes munkát végzett állandó bizottságok nyilvános ülései keretében tudományáganként ismertessék szélesebb körben az ötéves tudományos tervet és az ezzel kapcsolatos feladatokat. Az előadásokat vita kövesse. Majd a tudományág területéről néhány tudományos előadás következzenek a legutóbbi évben elért tudományos eredményekről. Az előadások tárgya lehetőleg kapcsolatban legyen az ötéves tudományos tervvel.
- 3./ Zárt közgyűlés, melynek napirendje a főtítkári beszámoló, amelyet vita követ, majd a határozatai javaslatok megtétele és elfogadása, továbbá esetleges új tagok felvétele.
- 4./ Nyilvános záróülés. Ezen 1-2 nagy tudománypolitikai előadás keretében az Akadémia feladatai körülnének ismertetésre az ötéves tervvel kapcsolatban, továbbá a közgyűlés határozatainak ismertetése.

H a t á r o z a t :

- a./ Elnökség úgy határoz, hogy az idei nagygyűlés kezdődjék az osztályok üléseivel, ezt kövessék az osztályok tudományos csoportokra osztott ülései, lehetőleg az állandó bizottságok keretében, majd a zárt közgyűlés és a nyilvános záróülés.

Az Osztályok tudományos csoportokra osztott üléseikre vonatkozó javaslataikat szeptember 15.-ig tegyék meg a főtitkárnak.

Felelős: Osztályelnökök.

Határidő: 1951. szeptember 15.

- b./ Elnökség kéri az osztályelnököket, hogy vizsgálják meg az osztályuk által rendezendő konferenciákat és kongresszusokat abból a szempontból, hogy melyek olvashatók be a nagygyűlés keretébe.

Felelős: Osztályelnökök.

Rusznák István elnök a nagygyűlés tudományos jellege és az ott tartandó tudományos előadások megszervezésével kapcsolatban felveti a tudományos társulatok és a társulatok által rendezett kongresszusok, nagygyűlések kérdését. A MTE SZ-nek, valamint a társadalomtudományi egyesületeknek van kapcsolatuk a Magyar Tudományos Akadémiához, az orvosegyesületek azonban eddig teljesen az Orvos-Egészségügyi Szakszervezethez tartoztak. Az Orvosi Osztályvezetőség foglalkozott ezzel a kérdéssel és úgy döntött, hogy a Magyar Élettani Társaság működjön a jövőben az Akadémia irányítása alatt és a f.hó 6-8-án rendezendő vándorgyűlése már mint akadémiai rendezvény szerveztessék.

Az Osztályvezetőség foglalkozott a most megalakult Mikrobiológiai Társaság kérdésével is. A Társaság nemzetközi nagygyűlését az akadémiai nagygyűléssel kapcsolatban kívánja megtartani. Tekintettel arra, hogy a Mikrobiológiai Társaság kérdése nem kizárólag orvosi kérdés az Elnökség hozzájárulását kéri egy akadémiai bizottság felállításához, mely az Elnökség vezetése alatt állana.

Alexits György elnökségi tag felveti a MTE SZ keretén belül a kémiai, matematikai és fizikai társulatok kérdését, amelyek a MTE SZ-től megfelelő tudományos támogatást nem kapnak.

H a t á r o z a t :

- a./ Elnökség ^{ugy} határoz, hogy a Magyar Élettani Társaság irányítását a Magyar Tudományos Akadémia átveszi, ügyeit a jövőben az Akadémia Orvosi Osztályának Élettani Bizottsága viszi, a f.hó 6-8-án tartandó vándorgyűlés pedig már az Akadémia rendezvényeként fog szerepelni.

Felelős: Rusznák István.

- b./ A Mikrobiológiai Társaságnak az Akadémia irányítása alá helyezéséhez az Elnökség azzal járul hozzá, hogy a Társaság ügyeinek viteléhez, az Elnökség vezetése alatt a IV., V., VI. Osztály és a Vegyész Csoport tagjaiból bizottság alakítandó.

Ezen határozatról a Mikrobiológiai Társaság elnöke értesítendő.

Felelős: Rusznyák István.

- c./ Az újonnan alakuló két biológiai egyesület, valamint a matematikai, fizikai és kémiai egyesületeknek az Akadémiához való helyzete kivizsgálendő.

Felelős: Erdey-Gruz Tibor.

.....

III. Erdey-Gruz Tibor főtitkár ismerteti az Akadémiai Székház átalakításának tervét, amely lehetővé fogja tenni, hogy az Akadémia megfelelő keretek között folytathassa tudományos munkáját. Felveti az elvi kérdéseket, majd az Elnökség tagjai megtekintették a tervrajzokat.

H a t á r o z a t :

- a./ Főtitkár a tervek osztályokra vonatkozó részeit küldje meg az osztályelnököknek, akik azt szignálva, esetleg újabb javaslatuk megjelölésével 8 napon belül küldjék vissza.

Felelős: Erdey-Gruz Tibor.

- b./ A Könyvtár részlege 10 év perspektíváját tartva szem előtt tervezendő meg.

A könyvtári részlegnél a fődémmegoldást az Elnökség jóváhagyja.

.....